

Aan de leden van de Vaste Tweede Kamer
Commissie van Sociale Zaken en werkgelegenheid
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 17 februari 2022

Betreft: Voorstel Wijziging Participatiewet in verband met uitvoeren breed offensief
Referentie: brLCR22-0019/PvL/Rk

Geachte dames en heren,

De gezamenlijk maatschappelijke organisaties, Landelijke Cliëntenraad, FNV, CNV, VCP, Ieder(In), Wij Staan Op!, Stichting Studeren & Werken Op Maat, de Coalitie voor Inclusie en Klankbordgroep Banenafspraken (hierna: de werkcoalitie) hebben het wetsvoorstel Wijziging Participatiewet in verband met het uitvoeren Breed Offensief beoordeeld vanuit cliëntenperspectief. We brengen hierbij nogmaals de brief onder uw aandacht die wij al in 2020 hebben verstuurd. In de brief die nu voor u ligt brengen we bestaanszekerheid extra onder de aandacht. De LCR heeft op 6 juni 2019 een cliëntentoets uitgebracht (klik voor document) op verzoek van het ministerie van SZW.

Inleiding

Het Breed Offensief is bedoeld om meer mensen met een beperking aan het werk te helpen. Dat er een Breed Offensief nodig is om de Participatiewet aan te passen geeft aan dat er onvrede heerst. Zowel werkgevers, werknemers als (niet)uitkeringsgerechtigden vinden dat het huidige beleid en de uitvoering beter kunnen. Wij willen speciale aandacht vragen voor bestaanszekerheid en werk voor mensen met een beperking.

Wij vinden dat er met respect over de doelgroep moet worden gesproken.

1. De term 'mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt' kan denigrerend overkomen. Het gaat om mensen zonder werk waarvoor – om uiteenlopende redenen – op de arbeidsmarkt geen plek is.
2. Mensen met 'een beperking' die bij geboorte, door ziekte of een ongeluk een handicap op hebben gelopen, zijn net als iedereen tot veel in staat. Soms hebben mensen daarvoor op een of meerdere onderdelen van het leven ondersteuning nodig. Het arbeidspotentieel zou meer centraal moeten staan en niet de beperking.

In de nieuwe bestuurscultuur is het belangrijk rekening te houden met hoe er over mensen wordt gesproken.

Bestaanszekerheid voor mensen met een beperking

1. De Participatiewet is geen passend instrument voor mensen met een beperking

Het belang van eenvoudig(er) en eenduidig beleid krijgt steeds meer erkenning in de politiek en uitvoering. Bestaanszekerheid betekent toegankelijke en toereikende sociale zekerheid. In de praktijk zijn we daar, vooral voor mensen met een beperking, nog op veel punten ver van verwijderd.

Er is nog steeds sprake van twee totaal verschillende vormen van wetgeving met bijbehorende uitvoeringsorganisaties voor één doelgroep. Sinds 2015 krijgen mensen met een beperking, die zouden kunnen werken maar geen werk hebben, te maken met de Participatiewet. Deze mensen hadden vóór 2015 een Wajong-uitkering.

Waar mensen in Wajong – terecht – worden vrijgesteld van een partner- of vermogenstoets, is dat in de Participatiewet niet het geval. Dit maakt het voor de laatste groep onmogelijk een financieel zelfstandig inkomen op te bouwen. Juist uit het VN-verdrag Handicap (en uit vele onderzoeken onder mensen met een ondersteuningsbehoefte) blijkt dat zij een verhoogde kans hebben op bestaansonzekerheid en verminderde toegang tot de arbeidsmarkt. Ondanks breed offensief, banenafspraken, bemiddelingspogingen van gemeenten en UWV om deze groep toegang te geven tot arbeid blijkt minder dan 50 procent van hen te werken.

Te weinig mensen met een beperking werken. Voor veel mensen met een beperking zijn de inkomsten te laag om zich uit de armoede te werken. Veel jongeren raken sinds 2015 uit beeld. Gemeenten lijken mensen met een ondersteuningsvraag niet goed te herkennen (zie hiervoor brief van de LCR, 2 december 2020), omdat zij niet worden gekeurd of begeleid.

-> De gezamenlijke maatschappelijke organisaties vinden dat voor mensen met een ondersteuningsbehoefte de Participatiewet geen passende sociale zekerheid biedt.

2. Goede infrastructuur voor toeleiding en begeleiding van aangepast werk noodzakelijk

Om mensen met een ondersteuningsbehoefte aan het werk te helpen en te houden zijn een goede infrastructuur en passende instrumenten nodig. In dit verband pleiten wij voor (moderne) sociale ontwikkelbedrijven die mensen ondersteunen bij het vinden en behouden van werk. Lukt het even niet op de reguliere arbeidsmarkt, dan moet hen ook tijdelijk werk geboden kunnen worden.

Al weer enige tijd geleden stelde de Inspectie SZW dat de aandacht van UWV en gemeenten voor een duurzame plaatsing (passende functie en passende werkplek) tekort schiet (*Aan het werk, voor hoe lang?*, september 2018). Oorzaken zijn volgens de Inspectie onder andere: het ontbreken van voldoende expertise, tekort aan capaciteit, gebrek aan besef van het belang van nazorg en kosten-baten overwegingen die nadelig uitvallen voor de inzet van ondersteunende instrumenten.

Het sociaal ontwikkelbedrijf kan een springplank zijn voor mensen met een beperking.

De bestaande infrastructuur is aan modernisering toe.

-> Wij pleiten ervoor de toeleiding en begeleiding van aangepast werk op te pakken samen met deze werkcoalitie en werkgevers.

3. Verzekerd recht op voorzieningen

De Inspectie SZW heeft onder andere geconcludeerd dat het bemiddelen van mensen met 'een zware beperking' (een grote ondersteuningsbehoefte) een sociaal doel dient en niet noodzakelijkerwijs leidt tot een besparing op de uitkering (klik voor het rapport). Re-integratiemiddelen en ondersteuning op de werkplek moeten weer een verzekerd recht worden.

Mensen met een ondersteuningsbehoefte en werkgevers die burgers kansen bieden, moeten deze middelen via deze route kunnen aanvragen. Dat betekent een logische en toegankelijke aanvraagprocedure met een duidelijke financiering. Dit wordt nu niet zo ervaren.

-> Werkgevers en deze werkcoalitie hebben de wens om samen met uitvoeringsorganisaties weer te kunnen bouwen aan perspectief met de juiste instrumenten.

De werkcoalitie roept u op om bestaanszekerheid met een duidelijke agenda voor werk en voorzieningen in te vullen. Wij onderschrijven het belang van het verbeteren van de positie van mensen met een beperking op de arbeidsmarkt, zoals benoemd in het regeerakkoord. Wij gaan graag samen het gesprek aan om bestaanszekerheid als basis te nemen en het vaak onbenutte arbeidspotentieel in te zetten in de economie. Hierbij moeten niet de beperkingen voorop staan maar de kansen!

Wij geven in overweging de terugkeer voor jongeren met een aangeboren handicap of handicap tijdens studie in de Wajong

Wij pleiten voor een verzekerd recht op voorzieningen voor werkgevers en werknemers die kansen willen benutten.

Wij blijven graag de constructieve dialoog aangaan die de inclusieve samenleving een stap dichterbij brengt.

Mocht u nog vragen hebben dan kunt u contact met ons opnemen.

Met vriendelijke groet,

Amma Asante
Voorzitter Landelijke
Cliëntenraad

Kitty Jong
Vice Voorzitter
FNV

Justine Feitsma
Bestuurslid CNV
Vakcentrale

Nic van Holstein
Voorzitter VCP

Illya Soffer
Directeur
Ieder(in)

Met ondersteuning van:

Wij Staan Op!

Coalitie
Voor Inclusie

Studeren en
Werken Op Maat

Klankbordgroep
Banenafpraak